

Alumniberichten juni 2003

Philosophical High Tea met Rob van Gerwen

Half november zal Autarkeia opnieuw op een zaterdagmiddag een Philosophical High Tea organiseren. De precieze datum hangt af van de agenda van Rob. Meer informatie hierover in onze volgende nieuwsbrief.

Meer informatie hierover in onze volgende nieuwsbrief.

Alumni dag, zaterdag 29 maart 2003

De filosoof Hans Achterhuis vulde het **ochtendprogramma**. Hij is als professor verbonden aan de Universiteit van Twente (wijsbegeerte en maatschappijleer) en alumnus van de Universiteit Utrecht (theologie). Het thema 'de vraag naar de morele autoriteit' stond centraal in zijn betoog, met de Nederlandse samenleving als 'casus' die wordt geconfronteerd met een gebrek aan morele autoriteit. Morele autoriteit is niet te vinden bij de wetenschap (die biedt slechts de ene theorie/opinie na de andere), niet bij de individualiserende samenleving (geen bindende verbanden), niet in cultuur (versnipperd), en ook niet bij de politiek (geen gezag). Hoe gaan we om met deze problematiek en welke rol/verplichting hebben universiteiten in deze? Achterhuis concludeert dat morele autoriteit is alleen bij het individu te vinden. De rol van de universiteiten....laat zich raden voor een filosoof.

's Middags: Filosofie !

De titel van het eigen programma van Autarkeia (de alumnivereniging van de opleiding Wijsbegeerte) was: "Filosofen van net afgestudeerd tot hoogleraar: diverse thema's."

Tijd en plaats van handeling? Van 14.00 tot 17.00 uur, op de Uithof in Trans I, zaal B, met aansluitend borrel. Gelukkig was de zaal groot genoeg voor alle filosofen en de alumni van andere studierichtingen; die ruimte was echt nodig!

Op de vensterbank was een kleine uitstalling gemaakt van boeken en aankondigingen die filosofen aan gaan, idem een poster aan de muur over minors bij wijsbegeerte

Een geslaagde middag, met dank aan de drie sprekers die het bestuur van Autarkeia bereid vond om hun denkwerk te presenteren;

- Professor Marcus Düwell, de nieuwe hoogleraar Ethiek, besprak "Normen en waarden, over de mogelijkheid van ethische reflectie in een complexe maatschappij.";
- doctor Erik-Jan Bos sprak over "De correspondentie tussen Descartes en Regius."
- doctorandus Niels Nijsingh, net afgestudeerd –wat heet net; gisteren, dat is een record van Niels en een primeur voor Autarkeia- over zijn afstudeerscriptie getiteld "Geheugen: database of verbeelding?".

Na een korte inleiding van de voorzitter met meldingen over nieuwe ontwikkelingen bij:

- de universiteit: aankondiging van de algemene alumniborrel op 16 mei, 17.00u, Academiegebouw;
- de faculteit: Erna Kas meldde het overlijden van Prof. Schuhmann.

Hierna was de vloer open voor professor Düwell.

Professor Düwell, betoogt dat de ethische reflectie helemaal niet meer zo gemakkelijk is tegenwoordig. Als casus wordt een stukje verkiezingstekst van een politieke partij benut waarin voor herstel van waarden en normen gepleit wordt. Les 1: als (algemeen geaccepteerde) normen en waarden hersteld moeten worden, betekent dat, dat de normen en waarden kennelijk géén 'algemeen geaccepteerde' normen en waarden zijn. Waren ze dat wel, dan hoefden ze niet hersteld te worden.

De lessen 2, 3 enz. volgen op het moment dat duidelijk wordt dat in de huidige complexe samenleving, het onduidelijk is wáár de verantwoordelijkheid voor een ethisch besluit ligt, bij wíe of bij welk orgaan. Besluitorganen blijken vaak maar een beperkte rol te hebben en er zijn altijd andere besluitorganen die óók zeggingskracht hebben in het gehele maatschappelijke besluitvormingsproces; als het handelingssubject überhaupt al duidelijk is. En dan zijn er ook nog procedures tussen en binnen de besluitorganen en de niveaus van besluitvorming; allemaal zaken die het zicht op het tot stand komen van een op normen en waarden gebaseerd (collectief) besluit ontnemen.

Het is dan ook niet de rol van de academische discussie om consensus te bereiken t.a.v. de kwestie zelf. Waar het om gaat is dat de ethische reflectie de complexiteit aan de orde stelt, de betreffende normen- en waardenkwestie problematiseert en de achtergronden verheldert. Het doel is de reflectie, niet het "oplossen" van een kwestie.

De aansluitende discussie maakt duidelijk dat het een lastige zaak blijft om helder en consequent een onderscheid te maken tussen de kwestie (de casus zelf), de ethische en politieke uitspraken daarover in de discussie en de ethische reflectie óp die discussie.

Maar... zeer boeiend. Zo boeiend dat iemand zich wellicht diepgaand en langdurig zou willen verdiepen in één aspect van deze benadering van de Ethiek. De serieuze discussie ging door tijdens de pauze...

Erik-Jan Bos heeft zich intensief verdiept in de correspondentie tussen Descartes en Regius verdiept voor zijn dissertatie. Wie was Henricus Regius (1598 –1679)? Bos schetst de levensloop, de omzwervingen door de wereld (van Bologna in Italië tot Lund in Zweden); en de onverkwikkelijkheden die deze Friese arts en hoogleraar genees- en plantkunde te Utrecht, heeft meegemaakt. Duidelijk wordt dat de actieve correspondentie tussen Descartes en Regius een flinke toegevoegde waarde heeft opgeleverd voor het denken en doceren over het, de theologie onwelgevallige, Cartesianisme in Utrechtse Universiteit. Dit leidde tot een beschuldiging van godslastering door zijn collega Gisbert Voetius en tot een veroordeling, waardoor Regius het doceren een tijdlang verboden werd. Doordat de brieven van Regius nogal heen en weer zijn gesleept, tijdens zijn leven maar ook na zijn dood, was het beslist niet eenvoudig om a. dergelijke brieven fysiek op te sporen en b. de correspondentie te complementeren; promoveren gaat niet van een leien dakje!

Toch is het Bos gelukt om de kennis omtrent de correspondentie tussen beide heren significant uit te breiden en te vergroten. Nader onderzoek van de (met een schip gezonken en vervolgens onsystematisch te drogen gelegde, niet altijd genummerde) vellen papier, laat niet alleen zien dat er méér filosofische passages in de correspondentie voorkomen dan tot dusver werd aangenomen maar ook dat de ordening in tijd aantoonbaar anders dan werd aangenomen.

Niels Nijssingh, bespreekt zijn afstudeerscriptie over "Geheugen: database of verbeelding?" aan de hand van Russell's vijf minuten. Vijf minuten is voor de meeste mensen de tijdspanne voor het korte termijn geheugen; de gebeurtenissen zijn dan nog zo 'nabij' en 'ervaren' dat er een 'beeld' van is. Gaan we verder terug in de tijd, dan wordt het onduidelijk wat precies gevoeld en ervaren wordt bij de herinnering van een geur, een kleur, een geluid of een gebeurtenis. Als herinnering een faculteit is van de verbeelding, dan is er reden om Russell te weerspreken.

Maar Niels' jonge kat heeft nog geen ruimtelijk beeld in de database van haar geheugen, niet zoals het baasje dat heeft en die daardoor wél de weg terug weet naar de thuisdeur die in al die identieke hallen er precies zo uitziet zoals alle andere deuren in het trappenhuis.

En als het dan een database systeem is, volgens welke principes moet het dan georganiseerd zijn om te functioneren zoals het functioneert c.q. volgens welke principes functioneert het eigenlijk en hoe? Met chemisch substraten of geheugensporen zoals wel eens gesuggereerd wordt?

Een aantal alumni hebben na de voordrachten de borrel bezocht in de grote hal. Echter pas nadat de sprekers met applaus, een kleine attentie en een bloemetje als bedankje mee kregen.

Ook in de discussie bleken diverse vragen niet oplosbaar maar uit de reacties bleek dat het onderwerp van de scriptie de zaal wel 'aansprak'.

Nieuws van de faculteit

- Professor Dr. Mag. K.J. Schuhmann is op 18 maart 2003 overleden na een langere ziekteperiode; de ziekte was niet behandelbaar. Bij de faculteit is een bijeenkomst gehouden met de collega's om bij stil te staan bij deze gebeurtenis. Veel alumni danken een belangrijk deel van hun filosofische kennis en hun enthousiasme voor de filosofie aan de bevoegenheid van deze man. Hij blijft in onze gedachten aanwezig.
- Prof. Dr. Keimpe Algra is per 1 april 2003 de nieuwe dekaan van de faculteit.
- Prof. Dr. Willem van Reijen gaat met pensioen.
- Prof. Dr. Herman Philipse (Universiteit van Leiden) is benoemd tot universiteitshoogleraar van de Utrechtse universiteit.
- Professor Dirk van Dalen heeft van de KNAW op 21 mei 2003 de Akademiepenning 2003 gekregen. De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen heeft dit jaar de Akademiepenning toegekend aan prof. dr. D. van Dalen. Hij krijgt de onderscheiding voor de bijzondere inspanningen die hij heeft verricht om het denken van L.E.J. Brouwer, een van de grootste wiskundigen die Nederland heeft gekend, onder de aandacht te brengen. De Akademiepenning wordt jaarlijks uitgereikt aan personen die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de bloei van de wetenschappen in Nederland. Prof. Van Dalen is tevens ere-voorzitter van Autarkeia; derhalve, van harte gefeliciteerd.
- Dr. Brenda Almond bekleedt dit jaar de Belle van Zuylen leerstoel. Als gasthoogleraar in de Faculteit Wijsbegeerte zal zij onderwijs geven op het vakgebied van de Applied Ethics. op vrijdag 16 mei aanvaardde zij de leerstoel met het uitspreken van een rede die de titel droeg: "The Midas Touch: Ethics, Science and our Human Future".
- Met het aloude 'Mens sana in corpus sano' in gedachten, heeft de faculteit Wijsbegeerte ook dit jaar weer een voetbalteam afgevaardigd naar de universitaire sportdag. Dat filosofen alleen kunnen denken bleek een vooroordeel. Een 10^e plaats werd bereikt dankzij prachtige doelpunten van Jan Vorstenbosch, Janneke van Lith, Vincent van Oostrom, Lotte Jensen en Sander Bruggink. In het totaal namen er 19 teams deel. Hulde.

Arbeidsmarkt; verslag van een experiment

- Solliciteren dat moet ook een beetje leuk zijn. Goed nieuws; de EU maakt het leuk. Om voor een baan in 'Brussel' in aanmerking te komen, moet de sollicitant meedoen aan het 'concours'; een soort toelatingstest. Om daarvoor in aanmerking te komen dient de sollicitant eerst te slagen voor de vóórselectie voor de betreffende functie. Uw scribent, nieuwsgierig, houdt van een experimentje en tekent dus in (via www.minbzk.nl/bia). De test vindt plaats in een grote RAI-hal op een afgekondigd tijdstip samen met een paar honderd anderen (ook voor andere vacatures); ouderwets gezellig en procedureel zéér stipt allemaal. Er moeten drie testen gemaakt worden; de eerste toetst de vakkennis voor de betreffende functie (uw scribent faalt hier want is natuurlijk helemaal geen econoom, hoewel het maar een háártje scheelde), de tweede de kennis over het functioneren (procedures en organisaties) van de EU (even snel via internet opgediept) en de derde of de kandidaat begrijpend kan lezen (in de gekozen vreemde taal) en kan rekenen. De diverse vragen schieten dwars en door elkaar, naar de meest verre hoeken en gaten van het 'kennisbestand' van de deelnemers. Dat is nog leuker dan Triviant of Twee voor Twaalf. Samengevat; een aanrader, zo'n voorselectie. Het was leuk. Het geeft de burger moed om het ook een keer 'echt' te doen... áls er een keer een interessante baan is in Brussel of voor de lol om ook het concours eens een keer mee te maken. Vanwege de vergrijzing moet binnen een paar jaar een groot deel van het Brusselse ambtenarencorps vervangen worden, dus...! Oja, een tip: hou de tijd in de gaten tijdens het testen want ook voor het neerleggen van de pennen geldt: zéér stipt.

Quo vadis?

*In 5 regels, alumni aan het woord. In deze nieuwsbrief: **Mark van Atten**, tegenwoordig werkzaam in Leuven. Wat doet u (werk en privé)? Wat doet u met filosofie? Wat wilt u doen met filosofie? Wat wilt u dat Autarkeia voor u doet?*

Ik ben postdoc aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte te Leuven. Mijn onderwerpen zijn filosofie van de wiskunde en idealistische filosofie. Wanneer ik niet werk, dan slaap ik graag. Zo wil ik graag doorgaan. Verder vind ik dat Autarkeia zo moet blijven.

Alumn'ukjes

1. Boeken (nieuwe aanwinsten in de bibliotheek)

- BCU-FI 06.3 STR1: *The Quest for Reality, Subjectivism & the Metaphysics of Color* door Barry Stroud. Stroud is er van overtuigd dat filosofie extreem moeilijk is. En dat het één onderwerp is waarvan de voortgang op een plaats afhankelijk is van de oplossingen die elders liggen. Kleuren en kleuren zien vormen de casus van de uiteenzetting over de 'werkelijkheid' c.q. de interpretatie ervan.
- Speciaal voor de bezoekers van de Autarkeia-bijeenkomst tijdens de Dies van 2002 (Prof. Algra besprak de Hellenistische ethiek en maakte duidelijk dat het analysekader 'egoïsme-altruïsme' niet toepasbaar is op het sociaal-ethisch denken in de Helleense periode), is even genoteerd: BCU-FI 80.1 WHI 1; *Individual and Conflict in Greek Ethics* van Nicolas White.
- BCU-FI48.180 PHE 10 *The Phenomenology Reader*, ed. Dermot Moran & Timothy Mooney. Fenomenologie spreekt nog steeds velen aan; waar begon het, wat is het precies, wie zijn de grote zegslieden en "waar gaat het naar toe". De reader biedt de nodige achtergrondinformatie over deze meest invloedrijke stroming van de Europese filosofie van de twintigste eeuw, puttende uit het gedachtegoed van een veertiental filosofen, van Brentano tot Ricoeur.
- BCU-FI 08.31 BEY *Human dignity in bioethics and biolaw*, Deryck Beyleveld, Roger Brownsword. Het boek biedt een overzicht van de bijdragen over het concept van 'dignity' zoals dat de deelnemers aan het EU Concerted Action on Basic Ethical Principles in Bioethics and Biolaw heeft bezig gehouden in Kopenhagen enkele jaren terug. De Concerted Action was gecoördineerd door het Deense Centrum voor Ethiek en Recht. Reflecterend aan Kant en Gewirth worden de moderne en zeer actuele problemen rond geboorte, leven(sverlenging), dood, gentechnologie, biotechnologie en 'cosmetische versterking' geproblematiseerd. Conclusie? Dat het ernstig fout is om 'agents' het recht op eigen keuzes te ontzeggen alsook het recht om het eigen 'destiny' te vormen; hoe verleidelijk het ook is om andere redenen om op de rem te trappen.

2. Boeken (niet in de bibliotheek maar wel nieuw verschenen)

- *On Brouwer*, door M. van Atten, uitgegeven bij Belmont (CA): Wadsworth (ISBN 0-534-60993-7); ii+95pp en kost \$15.95. Het is een inleiding op Brouwers filosofie van de wiskunde, en tegelijk een fenomenologische interpretatie ervan. Van Atten gaan in op: 1. The two acts of intuitionism; 2. Proofs and logic; 3. Choice sequences; 4. Brouwer's proof of the bar theorem; 5. 'Creating subject'-arguments; 6. Intersubjectivity

Internet Philosophique

Twee krenten uit de pap dit keer;

- Filosofie.nl en Filosofie Magazine gaan hun krachten bundelen. De site van Filosofie Magazine wordt binnenkort uitgebreid met de informatie van Filosofie.nl.
- DutchESS, Dutch Electronic Subject Service, Rubriek: 08 Filosofie. 08.00 Bevat een verzameling links naar filosofische sites van allerlei aard. Gerubriceerd per onderwerp. www.kb.nl/dutchess.ned/08/

Maar gelet de het aanbod van filosofie en de georganiseerde presentatie ervan, wordt het bijna mogelijk om via internet –papierloos- filosofie te studeren. Cruciaal is natuurlijk de kwaliteit van de bronnen op interent, wat te denken van

- Een beknopt overzicht van de Griekse filosofen en filosofische stromingen uit de Griekse oudheid. www.grundel.nl/tf/ot/filosofie.htm
- De geschiedenis van de Westerse filosofie, aan de hand van 61 invloedrijke filosofen en stromingen. <http://home.planet.nl/~mutsa024/Filosofie.htm>
- Geschiedenis van de filosofie in Nederland en Vlaanderen, vanaf de Oudheid tot nu. <http://www.xs4all.nl/~nox/>
- linkpagina's zoals <http://filosofie.startkabel.nl/> of www.fambof.nl/filosofielinks/

Adressen van de bestuursleden; e-mail: bureau@phil.uu.nl.

vz. Bernard Verlaan, email bjervn@dds.nl.

De contributie bedraagt 7,- (zeven EURO) per jaar. Het gironummer is 2294471, t.n.v. Autarkeia, p/a Steve Bikostraat 262, 3573 BG Utrecht. Facultaire contact persoon: Erna Kas: Erna.Kas@phil.uu.nl

Vereniging van de Universiteit Utrecht alumni wijsbegeerte sinds 1994.
